

Penga eller livet? Hvordan informasjon kan påvirke pensjonsvalg

Frøydis M. Bakken, Atle F. Bjørnstad
og Espen S. Dahl

Kilde: Stockbilder

Bakgrunn og forskningsspørsmål

- Pensjonsreformen
- Kan informasjon påvirke pensjonsbeslutningen?
- Hvilke forventninger har folk til sin fremtidige pensjonstilværelse?
- Hvilke faktorer påvirker pensjoneringstidspunktet?
- Hvilken interesse har folk for egen pensjon, og i hvilken grad planlegger de?

Pensjonsreformen 2011

- Levealdersjustering
- Flexibelt uttak fra 62 år
- Nye regler for opptjening av pensjonsrettigheter
- Kombinere pensjon og jobb

- Justeringer foreslått

Pensjonsforliket 2024

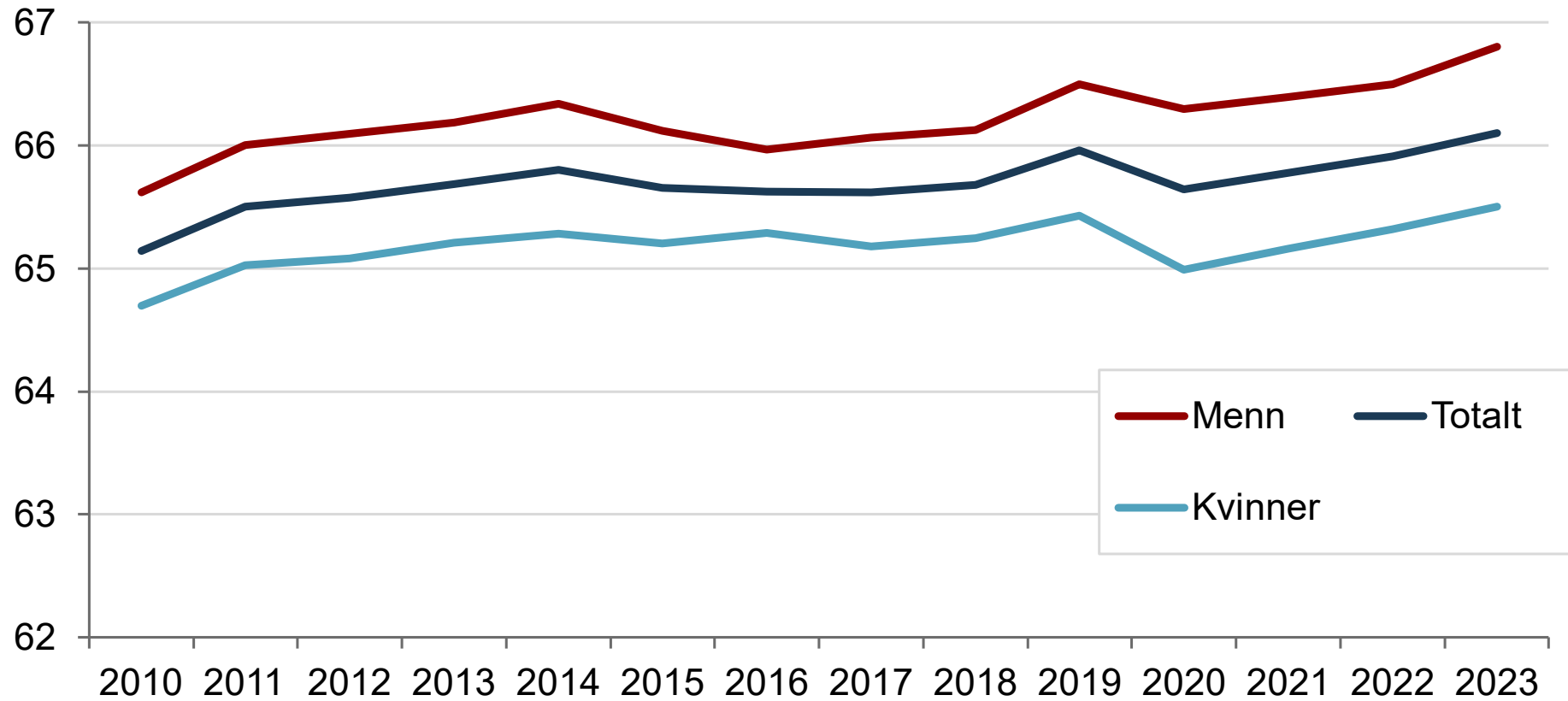
- Dagens aldersgrenser vil øke i takt med økt levealder
  - 67 år – normert pensjoneringsalder
  - 62 år – nedre aldersgrense

NOU

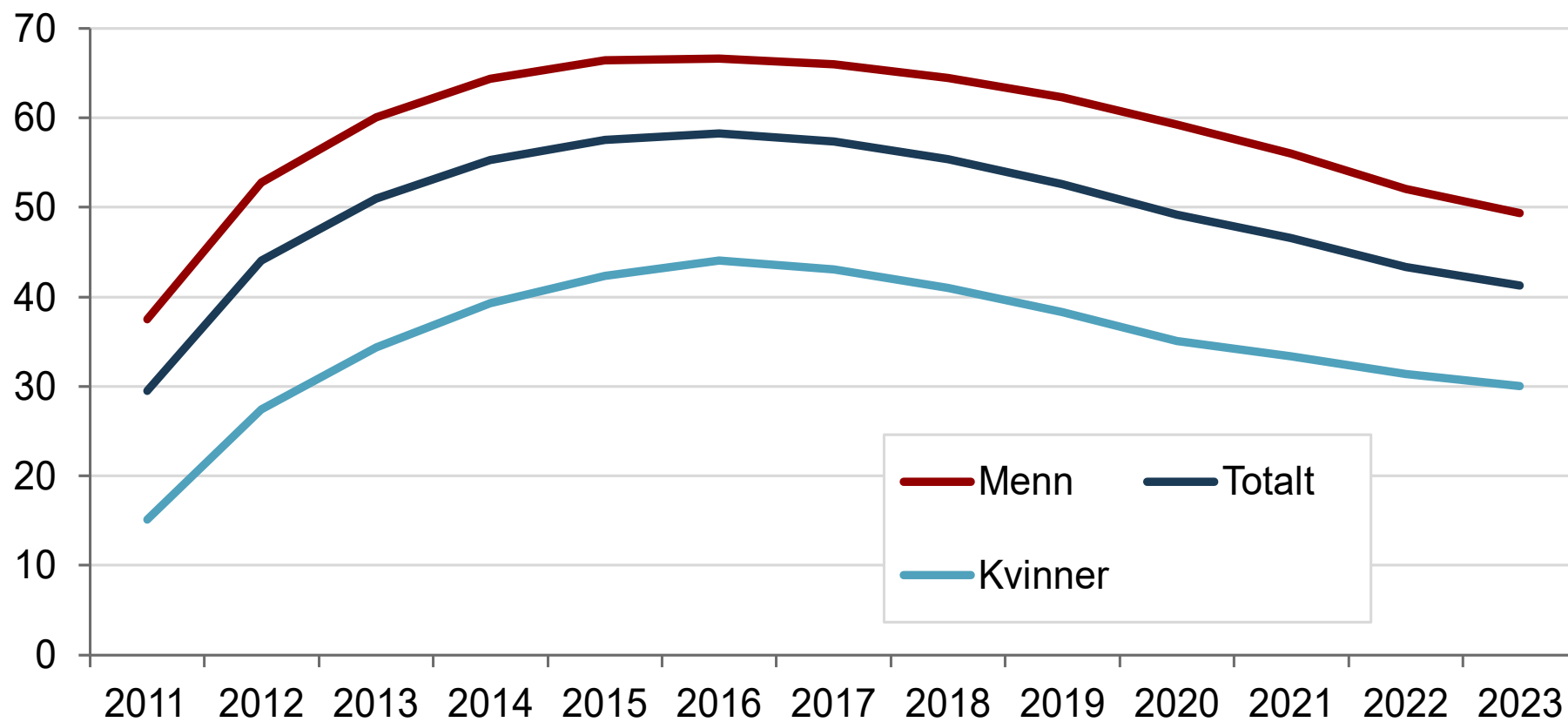
Norges offentlige utredninger 2022:7

Et forbedret pensjonssystem

Gjennomsnittlig avgangsalder etter 50 år

Andel 62-66-åringer som mottar alderspensjon

Om Pensjonsundersøkelsen 2023

- Gjennomført sommeren 2023
- Et representativt utvalg av befolkningen i alderen 30-60 år

Informasjonseksperiment

Kan mer informasjon påvirke til å utsette pensjonsuttaket og avgangen fra arbeidslivet?

Hva kan vi forvente?

- Varierende kjennskap til egen fremtidig pensjon (Grødem 2019)
- Tidligere forsøk har vist at informasjon påvirker kunnskap, men få har funnet ut at preferansene påvirkes i liten grad (Mastruboni 2011, Finseraas og Jakobsson 2014, Kramer mfl. 2024)
- Likevel mulig å påvirke preferansene i enkelte settinger (Radl og Fernandez 2022)

Informasjonseksperiment: pensjonsuttak

Kontrollgruppe

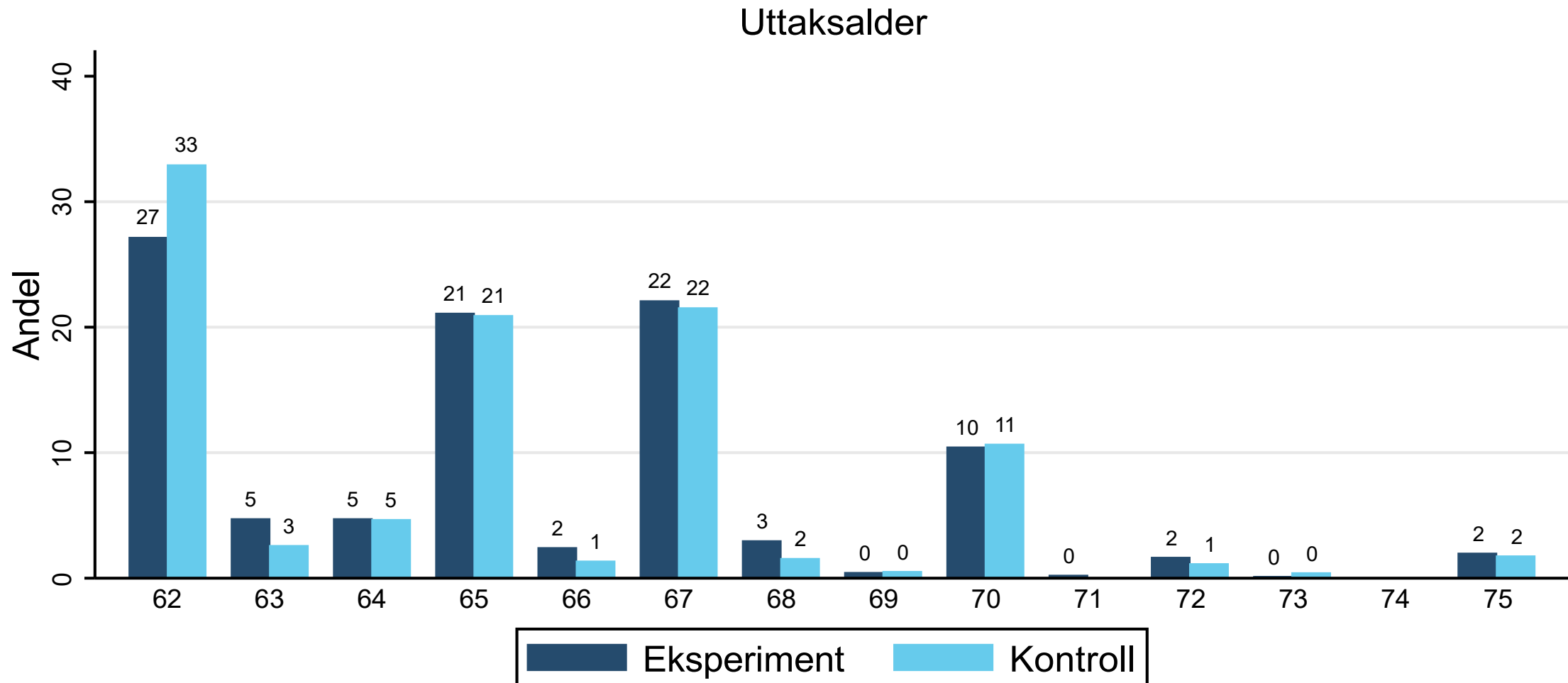
Det er mulig å kombinere alderspensjon med arbeid og lønnsinntekt. Tidspunktet for når du slutter i jobb og starter uttak av alderspensjon kan derfor være ulikt.

Ved hvilken alder tror at du kommer til å starte uttaket av alderspensjon (uavhengig av om du slutter i jobb)?

Eksperimentgruppe: ekstra informasjon

Ved å utsette uttak av alderspensjon i ett år vil årlig utbetaling i gjennomsnitt øke med rundt 5-8 prosent, avhengig av tidligere inntekt. For en som velger å utsette uttaket fra 62 til 63 år tilsvarer dette 10 000–20 000 kroner mer i årlig utbetalt pensjon.

Ved hvilken alder tror at du kommer til å starte uttaket av alderspensjon?

Effekter av informasjon på uttaksalder

- Finner (svak) effekt for alle – informasjon ser ut til å øke uttaksalder med 0,2 år
- Effekt for menn (0,4 år), men ikke for kvinner
- Effekt for dem som jobber i offentlig sektor (0,4 år), men ikke dem som jobber i privat sektor
- Store effekter for dem som oppgir at de ikke har god helse (0,8 år), og for dem som ikke forventer at økonomien kommer til å være god (0,4 år)

Informasjonseksperiment: avgang fra arbeidslivet

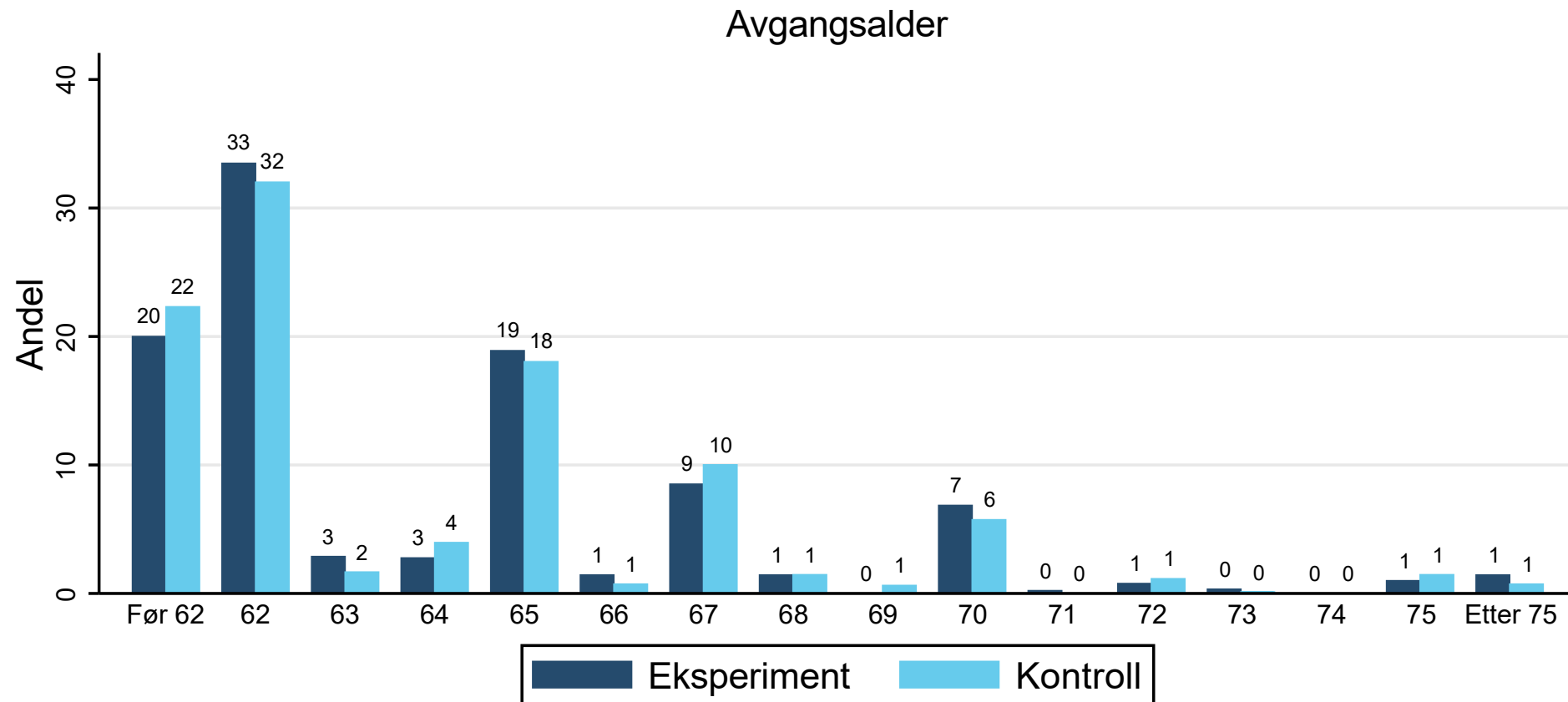
Kontrollgruppe

Ved hvilken alder tror du at du kommer til å slutte å jobbe helt?

Eksperimentgruppe: ekstra informasjon

Alderspensjon fra folketrygden blir levealdersjustert. For å kompensere for økt levealder må man jobbe rundt 1-2 måneder mer sammenliknet med de som er ett år eldre.

Ved hvilken alder tror du at du kommer til å slutte i jobben helt?

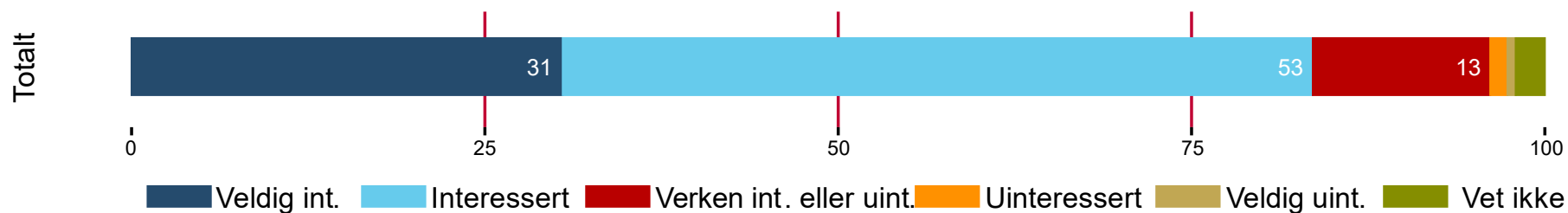

- Interesse for egen pensjon
- Forventninger til økonomi som pensjonist
- Hvilke elementer kan påvirke pensjonsbeslutningen?

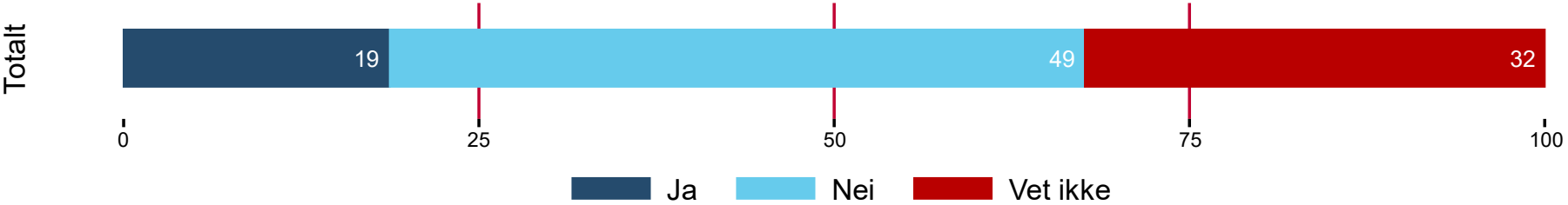
Hvor interessert er du i din fremtidige alderspensjon?

Veldig mange oppgir at de er interessert i sin fremtidige alderspensjon

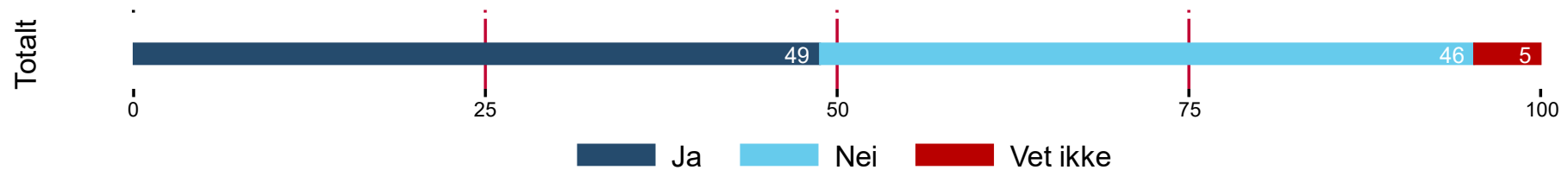

Tror du pensjonen vil være tilstrekkelig for deg til å leve det livet du ønsker som alderspensjonist?

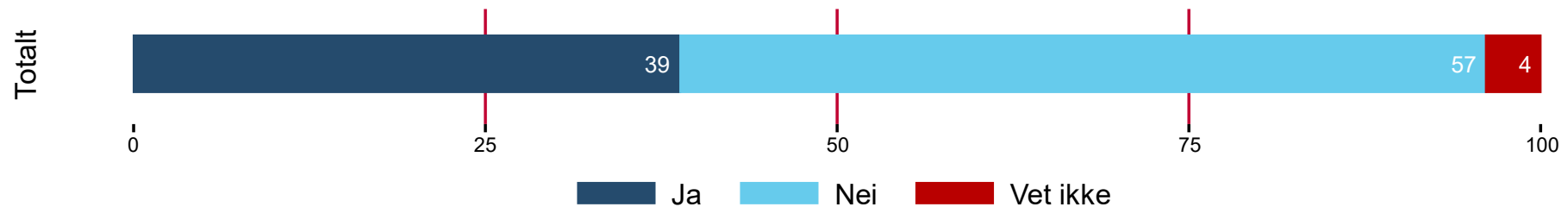
Sparer du til pensjon på egen hånd?

Rundt halvparten sparer til pensjon på egen hånd

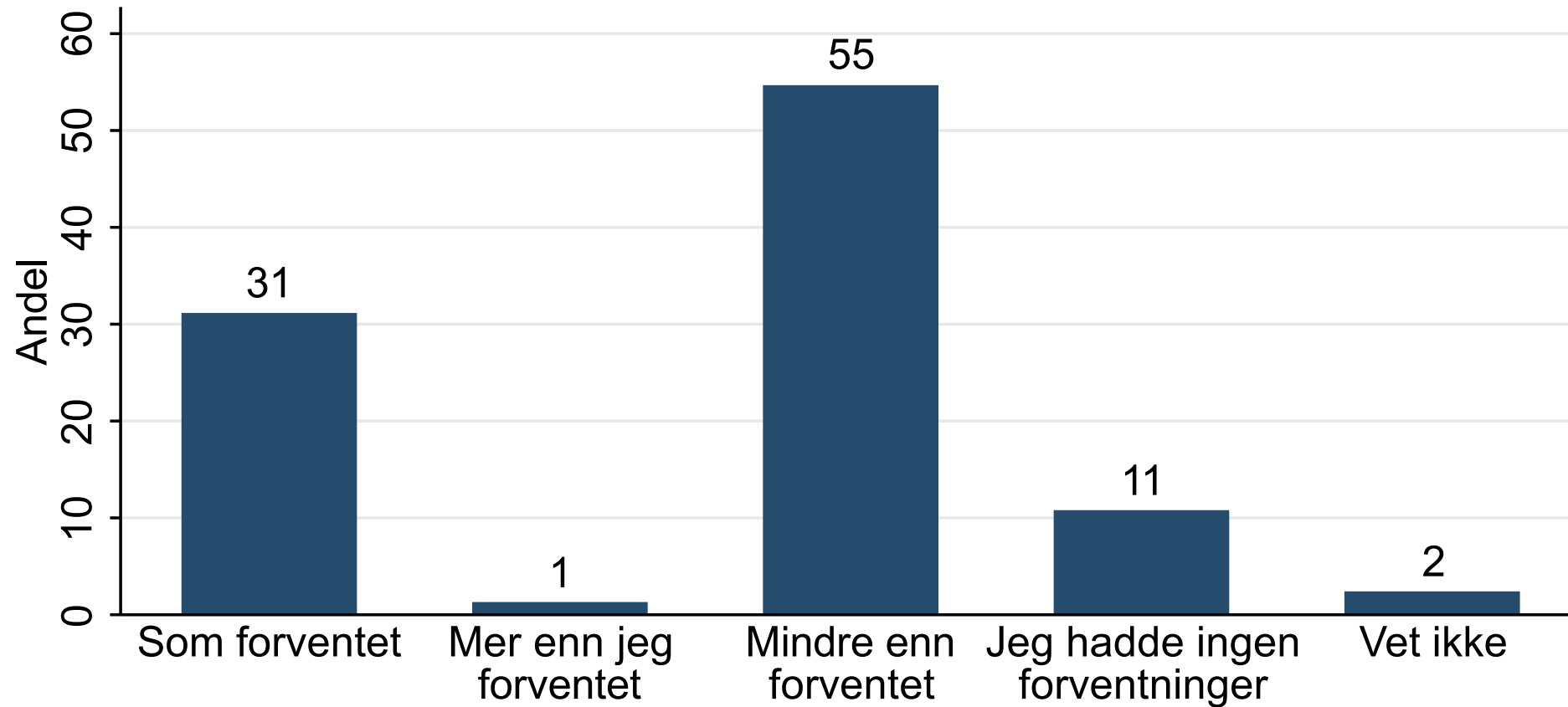

Har du brukt pensjonskalkulator?

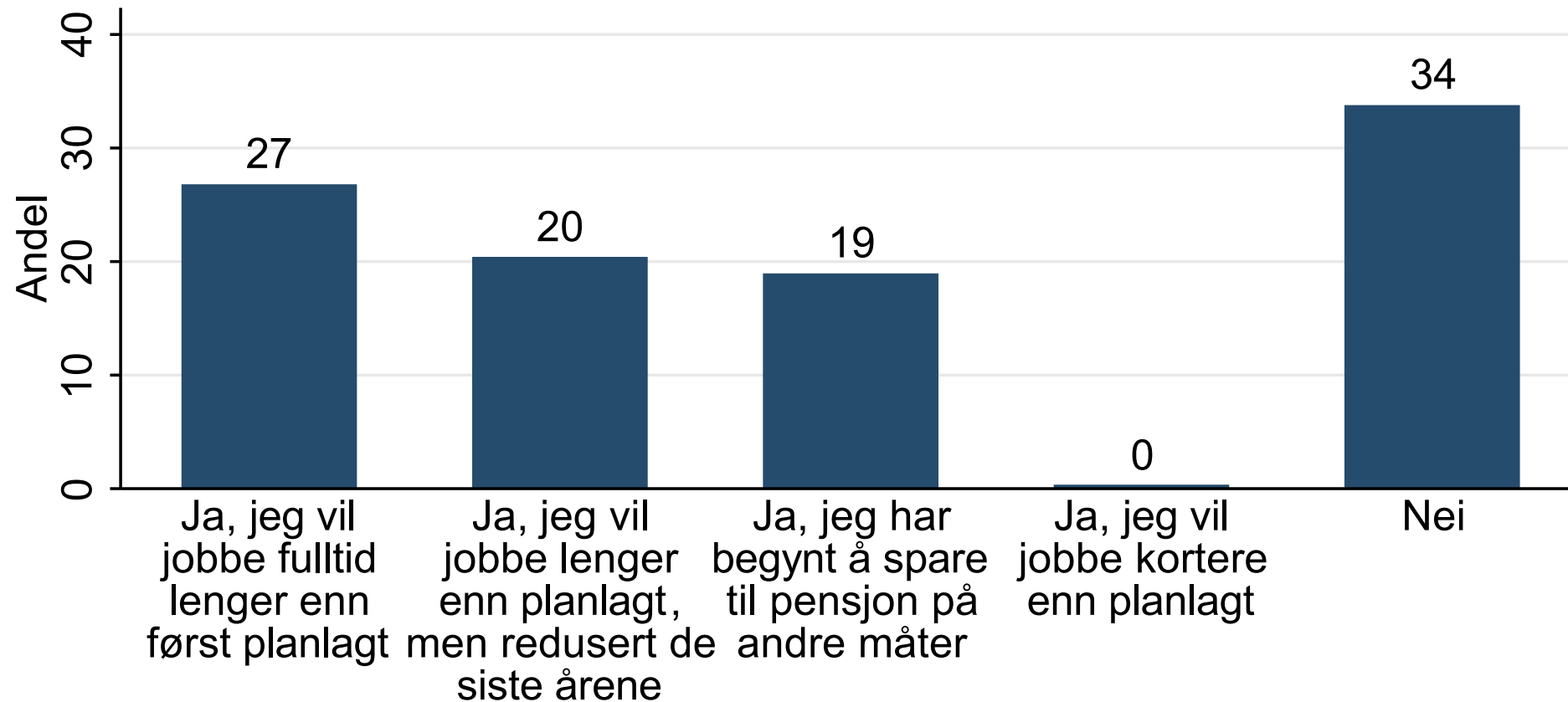
Langt under halvparten har benyttet en pensjonskalkulator

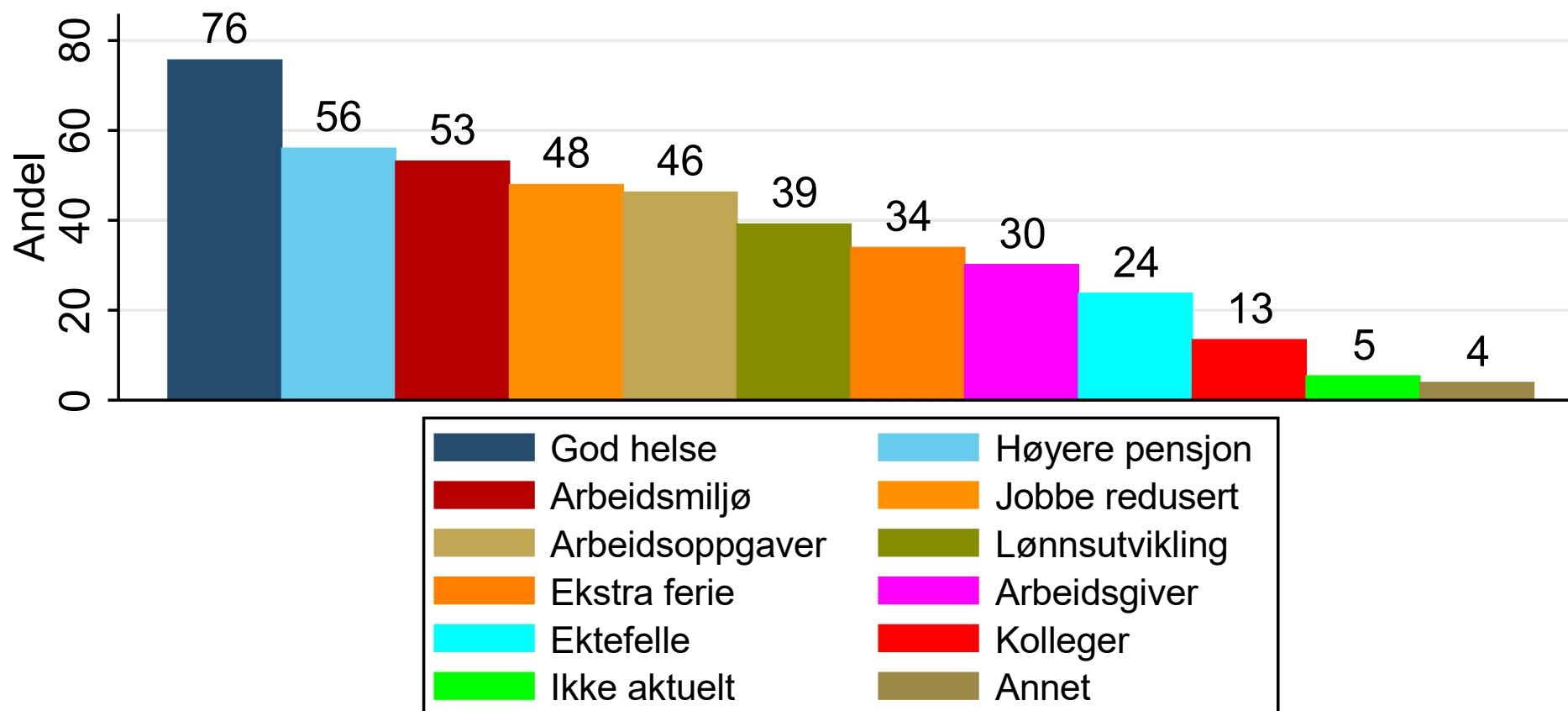
Hva synes du om størrelsen på din beregnede fremtidige pensjon?

Har beregningen av din forventede pensjon påvirket dine planer for når du vil slutte å jobbe?

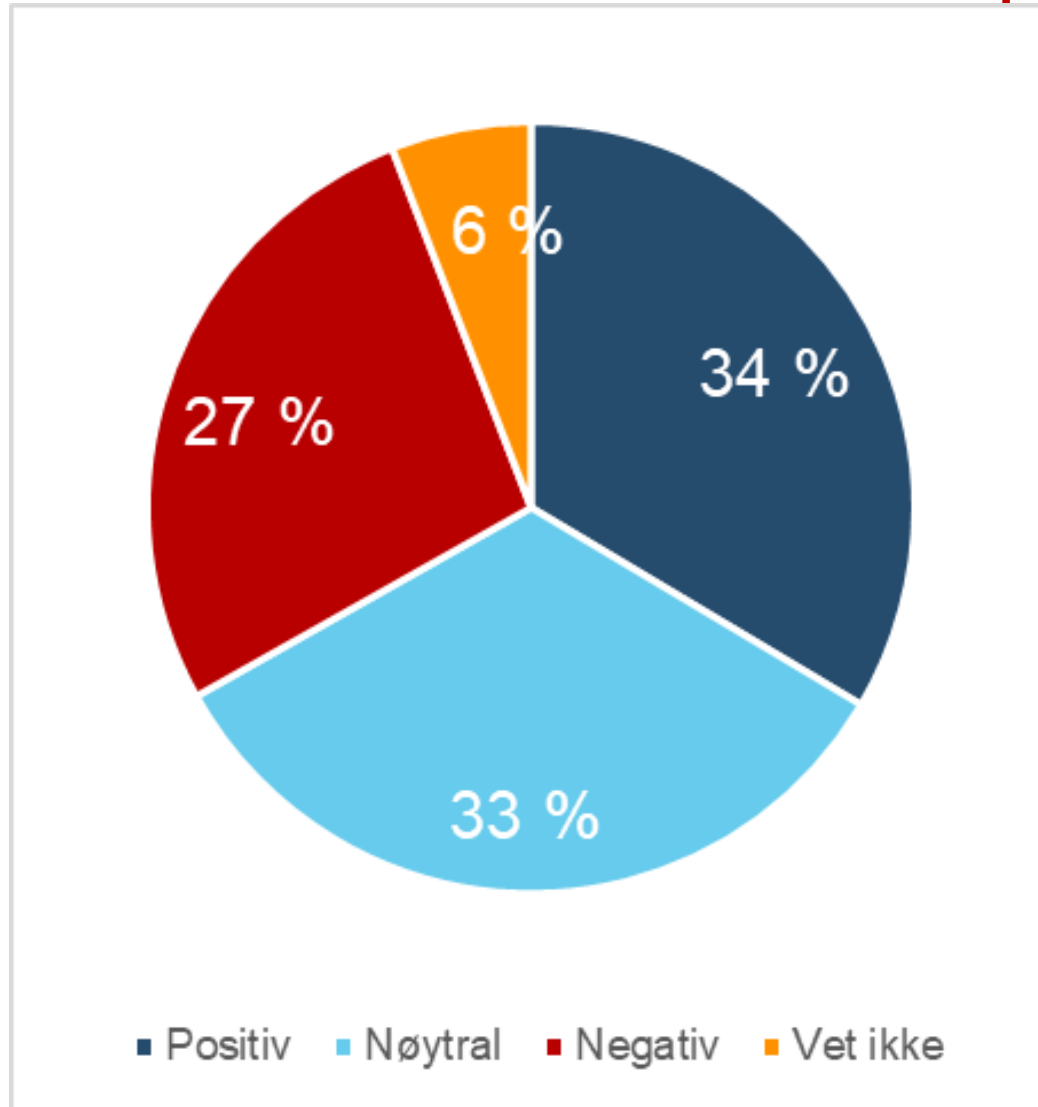
Hva skal til for å jobbe lenger enn 62 år?

- Hva synes befolkningen om at yngre må jobbe lenger?
- Vil arbeidsgiver tilrettelegge?
- Vil helse holde?

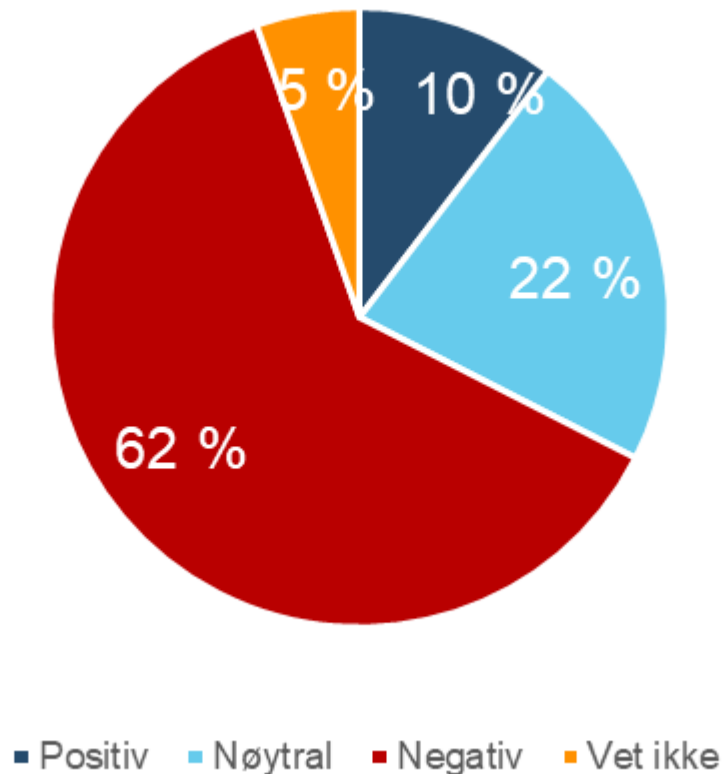
Hva synes du om at folk født i 1990 minst må jobbe til 65 år for å kunne ta ut alderspensjon?

- 1/3 positiv
- 1/3 negativ eller vet ikke
- De yngste er minst positive
- Menn mer positive enn kvinner

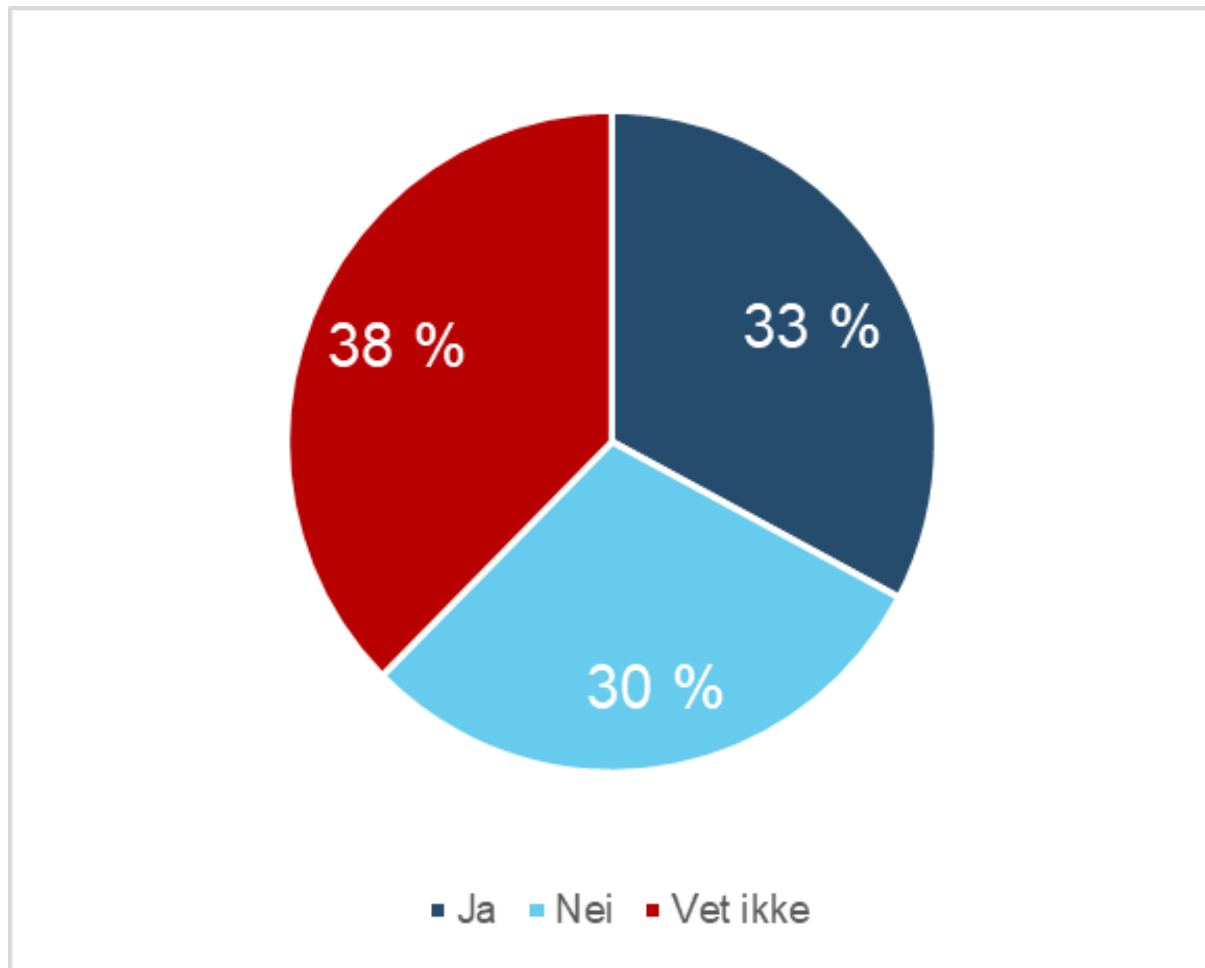

Hva synes du om at folk født i 1990 må jobbe til mer enn 72 år for å få like god pensjon som eldre generasjoner fikk fra 67 år?

- 62 % negative
- 10 % positive
- Menn mer positive enn kvinner
- De eldste mer positive enn de yngste

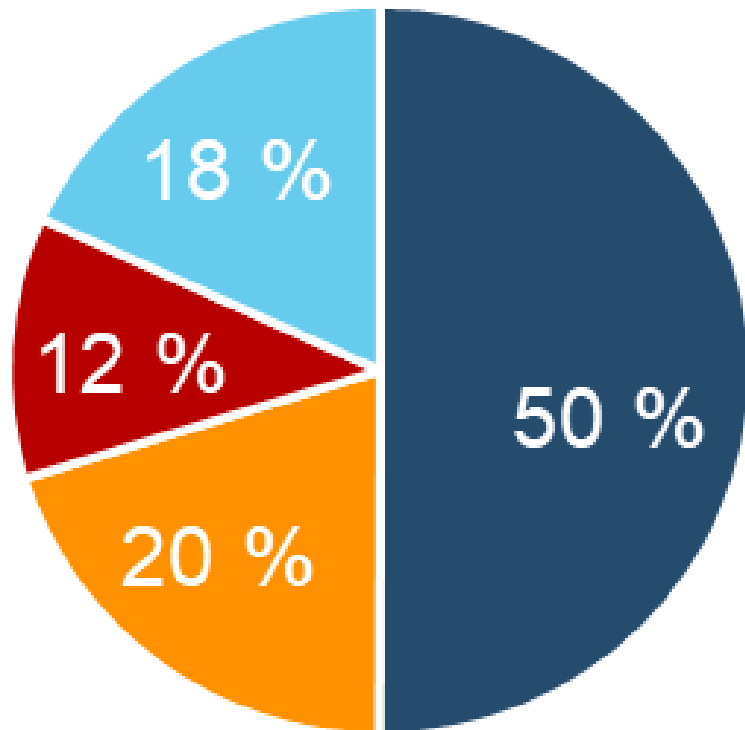
Tror du at din nåværende arbeidsgiver vil være villig til å tilrettelegge for at du kan fortsette i arbeid frem til du er over 70 år?

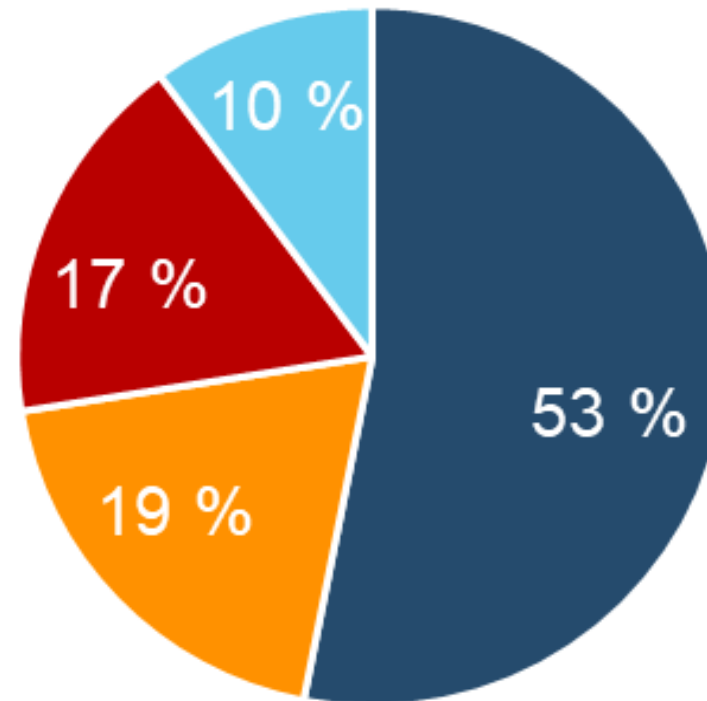
- 33 % Ja
- 68 % Nei /vet ikke

Tror du helsa vil holde i denne eller tilsvarende jobb dersom du jobber frem til du er 65 år?

Psykisk helse

Fvsisk helse

■ Ja ■ Nei, må bytte jobb ■ Nei ■ Vet ikke

Oppsummering (1/2)

Mange er interesserte i sin fremtidige alderspensjon

...og er bekymret for om de får nok til å leve det livet de ønsker som alderspensjonist

Ekstra informasjon *kan* påvirke pensjonsuttak

- Stor forskjell i ønsket og forventet avgangstidspunkt fra arbeid
- Bedre helse og høyere pensjon de viktigste komponentene for om folk skal stå lengre i jobb

Oppsummering (2/2)

Informasjonseksperiment: Ekstra informasjon kan utsette pensjonsuttaket

1/3 😊 til at personer født i 1990 må jobbe til minst 65

1/10 😊 til at personer født i 1990 må jobbe til 72 + for å få like god pensjon som eldre fikk fra 67 år

70 % tror ikke/ vet ikke om arbeidsgiver vil tilrettelegge

Ca 50 % tror ikke/vet ikke om helsa holder til å jobbe frem til 65 år

froydis.bakken@nav.no

atle.fremming.bjornstad@nav.no

espen.steinung.dahl@nav.no